

inwoners, 650 woonhuizen, 130 schuren, kerken en andere gebouwen. Er konden d.d. 30 mei van dat jaar 341 manschappen worden ingekwartierd, terwijl er bovendien in de zomer 206 en in de winter 169 paarden extra gestald konden worden indien dat wenselijk mocht zijn.

De Bilt was dus in 1900 qua inwonertal nog een kleine gemeente waarin echter toch zo het een en ander gebeurde. Ik heb maar een greep gedaan uit de correspondentie van 1900 en getracht daarmee een beeld te schetsen van de grote en kleine dingen die er speelden. Dingen

die overeenkomst vertonen met zaken die wij ook heden ten dage nog meemaken en dingen die mijlenver van ons af lijken te staan. Boeiend vind ik. Het Biltse correspondentiearchief beslaat een behoorlijk aantal meters en er valt dus nog veel te onderzoeken en even zoveel te verhalen! Ik zal mijn best blijven doen.

Bronnen:

- Correspondentiearchief van de gemeente De Bilt, GAB invoernummer 157.
- Informatiemateriaal verzameld door de onderzoeksgroep van de vereniging Historische Kring d'Oude School.

Detail van kadastrale kaart, waarop D 31 boerderij Leijenoord is. De boerderij was eigendom van C.Th. van Boetzelaer van Dubbeldam en werd bewoond door G. Voskuil. Perceel 27a is de huidige Kees Boekelaan.

EEN TOEVALLIGE ONTDEKKING

Tjitse Langerveld

Tijdens een bezoek aan Drenthe wandelde ik in Dwingeloo via de mooie Brink naar het fraaie voor het publiek opengestelde kerkje. Tot mijn grote verbazing hingen daar twee geschilderde portretten van ene Rutger van den Boetzelaer en zijn vrouw Battina van Loohn. Mijn interesse was ge-

wekt en aan twee dames, die daar een oogje in het zeil hielden, heb ik naar de achtergrond van de twee portretten gevraagd. Daar zij lid waren van de historische vereniging van Dwingeloo konden zij mij enige fotokopieën van deze schilderijen met de geschiedenis ter hand stellen.

De portretten van Rutger van den Boetzelaer en Battina van Loohn.

Op een naast de schilderijen hangende korte beschrijving stond dat ze van 1887 tot 1954 op Houdringe in een van de kamers van de familie Van Boetzelaer hebben gehangen. Het blijkt dat de schilderijen in 1665 aan Dwingeloo zijn geschonken en ze het eerste orgel van de kerk in Dwingeloo hebben gesierd. Dominee Van Schaik, de toenmalige predikant van deze kerk, heeft in 1846 in één van zijn krantenartikelen onder andere het volgende geschreven:

"Ten westen treft gij een klein welluidend orgel aan geplaatst op het beuntje of de gaanderij, die zoodanig ingerigt is, dat er zitplaatsen zijn voor zestig, zeventig personen. Vrouwen treft gij er nimmer aan, deze hebben hare plaatsen beneden in het zoogenaamde schip van de kerk, in besloten of open banken. De eerste zijn verkocht of verhuurd, de overigen, zoo mannen- als vrouwenplaatsen, zijn tot algemeen gebruik. Dit orgel is ten geschenke gegeven door den voor deze gemeente onvergetelijken

Rutger van den Boetzelaer, wiens portret op de zuiderdeur keurig is afgemaakt, terwijl dat van zijne edele en lofwaardige echtgenoot, Vrouwe Battina van Loohn, op de noorderdeur des orgels te zien is. Beiden zijn omringd van Famen (= engelen), die op hare bazuinen blazen. Uit een derzelve, boven de Heer Van Den Boetzelaer, klinkt het woord Aleluia ! Onder het portret staat het naamcijfer R.v.d.B.

Uit één der bazuinen boven zijn echtgenote rolt het plechtig Amen !, terwijl onder haar naamcijfer B.v.L. staat uitgedrukt. Boven het klavier leest men: A.1665 den 14 Majus (= mei). Op den buitenzijde van het hekwerk leest men: Anno Domini 1665.

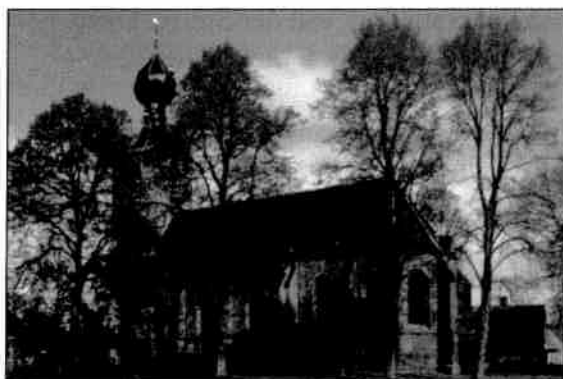
Op een paneel, waardoor het pijpwerk is afgesloten, stond eertijds:

"Dit monument ende gedagtenisse heeft ter eere Gods en ter eeuwige memorie doen en laeten stichten de Hoog WelGeb. Heer Rutger van den Boetzelaer, Heer van Coevorden ende der Landschap Drenthe".

Ook deze inscriptie is uitgewischt ten tijde dier rampzalige vrijheids- en gelijkheidswoede, echter niet zoo of zij is nog te lezen”.

In bovenstaand krantenbericht stond ook al te lezen dat gedurende de eerste 200 jaar tenminste één reparatie is verricht. In 1887 verkeerde het orgel in zo'n slechte staat dat het aan vervanging toe was. Het oude orgel werd afgebroken en alle beschilderde onderdelen van de orgelkast werden van de hand gedaan. Het is zeker dat toen de fraaie portretten uit de orgelkast in het bezit van de familie Van Boetzelaer in De Bilt zijn gekomen. De rest van het orgelfront is in andere handen overgegaan. Daar Rutger van den Boetzelaer in zijn drie huwelijken kinderloos is gebleven mogen we aannemen dat de leden van de familie Van Boetzelaer in De Bilt geen rechtstreekse afstammelingen zijn. De uit hun oorspronkelijk verband gehaalde portretten werden van een nieuwe lijst voorzien en als aandenken aan het feit dat dit orgel door Rutger aan de kerk van Dwingeloo was geschonken werd aan de onderzijde van de lijsten het jaartal 1665 gebeiteld.

De portretten kregen een plaats in een der kamers van Houdringe. Toen de familie Van Boetzelaer in 1954 Houdringe verkocht aan het Utrechtse Landschap en de N.V. Grontmij hebben zij de beide op

De Nederlands Hervormde Kerk in Dwingeloo.

hout geschilderde portretten geschonken Mr. W.W. Hopperus Buma, de toenmalige burgemeester van Dwingeloo, heeft in 1972 aan de directeur van deze dienst gevraagd of hij met de verblijfplaats van deze portretten bekend was. De directeur berichtte echter dat hij ze niet had en ook niet wist waar ze waren. Een volgende in 1975 ondernomen poging van de heer R. Smit, auteur van het boek *Fragmenten uit de geschiedenis van Dwingeloo* had meer succes. Op zijn verzoek antwoordde de Rijksdienst dat de portretten in bruikleen waren gegeven aan een particulier in Den Haag.

Vanuit Dwingeloo werd in 1976 een bezoek aan die persoon gebracht en daar bleek ook de rest van het orgelfront aanwezig te zijn. Na goed overleg kwamen de portretten weer in het bezit van de Rijksdienst voor Verspreide Kunstwerken in Den Haag en werd besloten ze aan de kerk in Dwingeloo af te staan.

De in slechte staat verkerende portretten moesten eerst gerestaureerd worden en na ruim een jaar, toen dat karwei was geklaard, werden op 7 februari 1979 de fraai gerestaureerde beeltenissen van Rutger van den Boetzelaer en Battina van Loohn op het gemeentehuis van Dwingeloo in het bijzijn van burgemeester en wethouders aan de toenmalige president kerkvoogd van de Nederlands Hervormde Kerk in Dwingeloo overhandigd en kregen zij weer een plaats in de kerk.

Interieur van de kerk met links de portretten.

Dat de schilderijen aanvankelijk niet te traceren waren kwam waarschijnlijk omdat de Rijksdienst meende dat ze niet uit de kerk van Dwingeloo maar uit die van Coevorden afkomstig waren. Dit misverstand was verklaarbaar, want Rutger van den Boetzelaer was van 1643 tot zijn dood in 1668 Drost van Drenthe en stond te boek als 'Den Hoogh Edel gebooren

Heere tot Batingen ende Entinge Lant Drossard tot Coevorden ende Lantschap Drenthe'. Ook de ambtswoning stond in Coevorden.

Achteraf is het een geluk geweest dat de schilderijen tot 1954 in Houdringe hebben gehangen, anders waren zij zeker tijdens de grote brand in de kerk op 13 augustus 1923 verloren gegaan.

Bron

▪ Smit, R.: Fragmenten uit de Geschiedenis van Dwingeloo

HUISNAMEN IX

HUISNAMEN LIJKEN VAAK OP WAT ZE NIET ZIJN

Hans de Groot

In De Biltse Grift van juni 1999, pagina 22 e.v., vertelde ik u het een en ander over de villa *De Hooiberg* aan de Rubenslaan 16 in Bilthoven. Hoe sterk kan de emotie zijn van een bewoner die na de oorlog zijn huis terugziet. Volslagen uitgewoond en vernield door het gebruik door Duitse en geallieerde militairen. In deze herinnering is de indruk blijven hangen dat alle door de voormalige bewoner, jonkheer Karel Alfred von Steiger, vervaardigde en aangebrachte glas-in-loodvensters ook vernield of verdwenen waren. Naar aanleiding van dit artikel kreeg ik een verrassende reactie van de kleindochter van deze glazenier. Een deel van de glas-in-loodvensters heeft de oorlogstijd wonderlijk genoeg onbeschadigd overleefd. Na verkoop van de villa in 1993 werden deze vensters uit de sponningen gehaald en zijn thans nog in familiebezit in Nijmegen. Jonkheer von Steiger, laatstelijk als majoor gelegerd in de vesting Naarden, had nog een bijzondere hobby; hij beoefende ook de houtsnijkunst. Veel van

door hem bewerkte meubelen worden nu nog met liefde gekoesterd door zijn kleinkinderen. Van zijn hand zijn in de dertiger jaren ook een aantal glas-in-loodramen geplaatst in de Zuiderkapel en een wapentableau in het Malthazerhuis aan de Nieuwegracht nr 14 in Utrecht. De huisnaam *De Hooiberg* is ooit tijdens een schilderbeurt van het pand overgeschilderd en om onverklaarde reden nooit meer teruggekomen. Het huis *De Hooiberg* was de eerste villa die op de Rubenslaan gebouwd werd in 1915 door aannemersbedrijf Van der Sterre. Deze informatie wilde ik u niet onthouden.

In witte letters op een bruin houten paneel siert de huisnaam *l'oustaou* de gevel van de bungalow Soestdijkseweg-Zuid 95 in Bilthoven. Vanaf de straatzijde was de huisnaam kortgeleden niet meer te zien vanwege het hoog opgroeiende groen. Vanuit de tuin echter is wel degelijk te zien dat *l'oustaou* nog in volle glorie op de gevel prijkt. De bewoonster, die ik in de